

Hatice is Schilderswijk Moeder bij
buurtcentrum De Mussen.

Dossier armoede Eigen schuld, dikke bult?

Armoede is van alle tijden, maar steeds meer mensen kampen met financiële problemen. Wat zijn de oorzaken? Hoe ontstaan schulden? Welke hulp hebben mensen nodig om uit de problemen te komen? En: is preventie het antwoord?

‘Stress maakt het lastig om verstandige financiële keuzes te maken’

Ruim een half miljoen huishoudens heeft risicovolle schulden. Ze staan rood en kunnen rekeningen niet betalen. Tien procent heeft ernstige betalingsproblemen. Geld sparen? Vijf miljoen Nederlanders kunnen het zich niet veroorloven. En een half miljoen mensen met problematische schulden krijgt het niet voor elkaar om dit op eigen kracht op te lossen (bron: SchuldHulpMaatje).

De cijfers liegen er niet om: veel Nederlanders kampen met of lopen risico op financiële problemen. Volgens Carla van der Vlist, directeur SchuldHulpMaatje, zijn dat lang niet allemaal mensen met een laag inkomen. ‘Sinds de financiële crisis van 2008 is het leven veel duurder geworden. De vaste lasten stijgen en dus neemt de financiële buffer van mensen af. Dan hoeft er maar iets mis te gaan om in de schulden te raken. Een impactvolle gebeurtenis, zoals een scheiding of ontslag. Vooral vijftigplussers en eenoudergezinnen met een baan zijn kwetsbaar.’

Onder de radar

Middeninkomens met schulden blijven vaak lang buiten beeld, weet Carla. ‘Mensen schamen zich en vragen daardoor laat om hulp. Mensen met een laag inkomen zijn vaak al op de radar van hulporganisaties, middeninkomens niet. Bij SchuldHulpMaatje gaan we zelf op zoek naar deze doelgroep. We weten

Een grote groep huishoudens met een **modaal** inkomen geeft in 2019 aan moeilijk rond te kunnen komen.

Bron: RTL Nieuws

38% van de Nederlanders verdient een modaal inkomen: € 2.774 bruto per maand. Dat is netto rond de € 2.150 per maand. Het CBS, UWV en gemeenten hanteren verschillende definities voor een modaal inkomen.

Bron: CPB

dat we hen online kunnen vinden, daar zoeken ze naar tips en oplossingen. Dankzij data-analyses met incasso's weten we in welke wijken relatief veel mensen met schulden wonen. In dat postcodegebied brengen we met online advertenties en flyers onze websites onder de aandacht. Dat is het hoogst haalbare in verband met privacywetgeving.’

Zelf doen

De aanpak van SchuldHulpMaatje is mensen met schulden zo goed mogelijk op weg te helpen. Dat doen ze niet door de problemen van deze mensen op te lossen, maar door ze te leren hoe ze dat zelf kunnen doen. Daarvoor maakt de vereniging gebruik van vrijwilligers: maatschappelijk werkers, mensen die bij een bank werken, politieagenten en wethouders. ‘De eerste stap is overzicht creëren, zodat de

In 2019 steeg het aantal mensen met een modaal inkomen met een **zeer hoog risico** op problematische schulden sterk. Deze mate van schulden kan leiden tot stress, sociaal isolement, depressie, ziekteverzuim, relatieproblemen, echtscheiding, fraudegevoeligheid en zelfs zelfmoord.

Bron: SchuldHulpMaatje

stress afneemt. Pas dan kunnen mensen verstandige financiële keuzes maken. Die keuzes kunnen ingrijpend zijn, zoals verhuizen. Anderen komen een heel eind als ze abonnementen opzeggen en regelingen aanvragen.’

Samen

Sinds de groep schuldenaren in Nederland steeds groter wordt, groeit ook het besef dat er wat moet gebeuren. De sleutel tot een oplossing, vindt Carla, is samenwerken. ‘Maatschappelijke organisaties, fondsen, kerken, grootbanken, verzekeraars en ook de overheid – die vijftig procent schuldeiser is – kunnen samen veel betekenen. Je ziet dat grote partijen pas in beweging komen als het om grote aantallen gaat. Dán kunnen er dingen veranderen. Een mooi voorbeeld vind ik ons project Geldfit, waarbij we samen met banken klanten door middel van een stoplicht preventief waarschuwen in actie te komen voordat hun financiële problemen uit de hand lopen. De bank mag alleen signaleren, de klant moet zelf doorklikken. Het leidt in elk geval tot meer bewustwording.’

Nazorg

Het leven wordt er niet goedkoper op en de samenleving niet makkelijker. ‘Dat baart me wel zorgen, een snelle oplossing is niet in zicht’, zegt Carla. ‘Wat het extra complex maakt, is het onoverzichtelijke veld van professionele hulpinstanties. En het feit dat er bij mensen met schulden uiteenlopende problemen spelen, van eenzaamheid tot relatieproblemen.’ Toch blijft ze graag positief: ‘Er komt steeds meer kennis over schulden en

armoede, en wat dat met mensen doet. Dankzij Amerikaans onderzoek weten we dat mensen onder stress verkeerde keuzes maken. Ze richten zich te veel op de korte termijn. Het bevestigt wat we al wisten: het is geen kwestie van eigen schuld, dikke bult.’

SchuldHulpMaatje richt haar pijlen vooral op preventie en nazorg. ‘Wij zetten sinds 2016 in op preventie en zien dat het werkt. Met onze vijf sites, waaronder Moneyfit.nl en Uitdeschulden.nu, hebben we 350.000 mensen bereikt en daarvan zetten 70.000 de stap naar (zelf)hulp. Nazorg is er al wel, maar nog gefragmenteerd. Daar valt nog veel te winnen. En laten we ook de inzet van vrijwilligers niet vergeten. In 2018 gaven onze SchuldHulpMaatjes zo’n 8.000 mensen persoonlijke ondersteuning. Elk jaar staan er nieuwe mensen op om hun naasten te helpen.’

Meer informatie?

Ga naar **schuldhulpmaatje.nl**.

Mensen met een middeninkomen moeten voortdurend **alert** en bereid zijn om zich aan te passen. Zij hebben een grotere kans om in de schulden te komen als er iets verandert in hun omstandigheden, zoals een scheiding, geboorte of werkloosheid.

Bron: WRR-rapport ‘De val van de middenklasse’

Schilderswijk Moeder Hatice: ‘We blijven afspreken tot het probleem is opgelost’

In sommige wijken is armoede bijna een gegeven, de Haagse Schilderswijk is er een van. De meeste bewoners zijn laagopgeleid en werkloos, en hebben schulden. In de wijk spannen veel maatschappelijke organisaties en vrijwilligers zich in om de wijk leefbaarder te maken. Die vrijwilligers komen vaak uit de buurt. Zo ook de Schilderswijk Moeders van buurtcentrum De Mussen, een project dat gesteund wordt door Kansfonds.

Schilderswijk Moeder Hatice (39) woont 21 jaar in de Schilderswijk. Zes jaar geleden kwam ze naar buurtcentrum De Mussen om te praten over overlast op een speelplaats en werd ze als Schilderswijk Moeder gevraagd. ‘Het leek me leuk en interessant, en een mooie manier om mijn netwerk te vergroten. Sindsdien begeleid ik vrouwen in de wijk met hun problemen. Ik luister naar ze, los problemen op en verwijs ze door. Wij Schilderswijk Moeders blijven deze vrouwen bijstaan tot hun problemen zijn opgelost.’ Inmiddels is Hatice vrijwilliger af. Ze heeft een betaalde baan bij De Mussen en is zo een rolmodel voor haar kinderen, vrienden en cliënten.

De Schilderswijk Moeders houden twee keer per week spreekuur. ‘Het zijn financiële problemen die vrouwen hier brengen, maar op de achtergrond speelt meer’, legt Hatice uit. ‘Ze zijn analfabeet, dakloos, lijden onder huishoudelijk geweld. De meeste vrouwen hebben mijn privénummer, ze kunnen me 24 uur per dag bellen. Cliënt Suna, die analfabeet is, belde me bijvoorbeeld ’s nachts toen ze een miskraam had. Ik heb voor haar het ziekenhuis gebeld. Die bereikbaarheid is weleens zwaar, maar het team van Moeders is groot. We zijn met zijn twintigen en helpen elkaar. De laatste tijd verlenen we ook steeds vaker hulp aan

zyp’ers. Dan kunnen de mannen de aanslag van de Belastingdienst niet betalen. Maar het zijn de vrouwen die bij ons aankloppen. Zo gaat dat in de Schilderswijk: de vrouwen zorgen voor hun gezinnen.’

Suna: ‘Ze regelde alles voor me’

‘Ik woonde in Turkije totdat ik drie jaar geleden naar de Schilderswijk verhuisde. Ik ontmoette Hatice toen mijn man mij op straat had gezet. Ik was zwanger en mijn zoon van zeven maanden, die nog borstvoeding kreeg, was nog binnen. Samen met twee wijkagenten hebben we hem opgehaald. Daarna regelde Hatice opvang voor me, een uitkering, toeslagen en een Ooievaarspas voor mensen met een laag inkomen. Ze meldde me aan bij het sociale wijkteam – ze deed echt alles voor me. Toen ze ontdekte dat ik recht had op het huis, regelde ze ook daarvoor alles. Inmiddels ben ik best blij met mijn leven. Eén keer per week helpt een Schilderswijk Moeder mij met mijn administratie, en ik ga starten met taalles. Op een dag zou ik graag werken en onafhankelijk zijn.’

Suna (34)

[kans]

Ook een naaste in financiële nood helpen? Word dan vrijwilliger bij SchuldHulpMaatje. Meld je aan via schuldhulpmaatje.nl/samen-lukt-t/vrijwilliger-worden. Door het hele land zijn maatjes nodig.

Cliënt Abide en Schilderswijk Moeder Hatice bij buurtcentrum De Mussen in Den Haag.

Abide: ‘Ik kan weer rustig slapen’

‘Ik kwam in 2010 vanuit Turkije naar Nederland, in 2014 ging ik in de Schilderswijk wonen. Ik ging bij mijn broer inwonen en kreeg bericht dat ik geen recht meer had op een uitkering. Gelukkig kwam ik op de school van mijn kinderen in contact met een Schilderswijk Moeder. Ik vroeg of ik met mijn post kon langskomen. Zij ontdekte dat ik toch recht had op een uitkering. Sinds ik financiële hulp van Schilderswijk Moeders krijg, leid ik een veel rustiger leven. Eerder lag ik wakker van de zorgen, nu slaap ik weer ’s nachts. Het gaat goed met me; ik krijg een eigen woning, volg taal- en computerles. Ik zet alles op alles om mijn droom te bereiken: een baan als dokters- of apothekersassistent.’

Abide (37)

Versneller Opgroeien in armoede

Niet elke dag warm eten, geen fiets om mee naar school te gaan, schaamte en minder kansen dan leeftijdsgenoten. Bijna een half miljoen kinderen in Nederland leeft onder de armoedegrens, en de gevolgen zijn groot. Voor hen startte Kansfonds in 2013 de Versneller Opgroeien in armoede. In totaal kregen 54 projecten verdeeld over drie jaar maximaal € 50.000 per organisatie om hun project te versterken. De focus van projecten, waaronder The Money School, Kinderen in armoede en Opvoeden en opgroeien in armoede in Lombardijen, was meer veerkracht voor ouders en kinderen, minder stress en meer zelfregie.

‘Ik voel me speciaal en mooi’

Eind dit jaar maakt Kansfonds de resultaten van de Versneller Opgroeien in armoede bekend. Alvast een voorproefje: de meeste projecten haalden de eindstreep. De acht die zijn gestopt, kregen het financieel niet rond of bereikten de doelgroep niet. In evaluaties zijn ouders en kinderen positief over de projecten in de Versneller. ‘Ik voel mij minder alleen en mijn kinderen kunnen nu meedoen’, zegt een ouder. ‘Ik voel me speciaal en mooi’, vertelt een van de kinderen. De grootste winst van de Versneller is volgens Eline Crins, hoofd projectadvies bij Kansfonds, dat er veel meer aandacht is gekomen voor deze doelgroep. ‘Dat was in 2013 nog amper het geval. Ook nu de Versneller is afgelopen, blijft Kansfonds projecten op het gebied van armoede steunen. Want het probleem zelf is de wereld natuurlijk nog niet uit.’